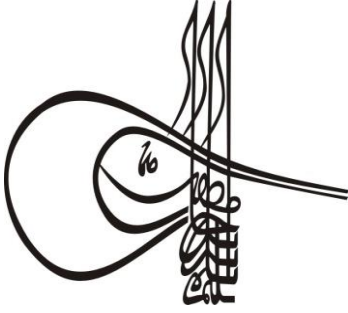

Turkish Studies

Social Sciences

Volume 13/10, Spring 2018, p. 487-496

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13538>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Mayıs 2018 ✓ Accepted/Kabul: Haziran 2018

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU –
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Mehmet UĞURLU – Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre
KARAKAYA

This article was checked by iThenticate.

FARKLI BRANŞTAKİ HAKEMLERİN KARAR VERME STİLLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Abdurrahman KIRTEPE* - Turan ÇETİNKAYA**

ÖZET

Günümüzde kitleleri peşinden sürükleyen iki farklı branş olan futbol ve basketbol evrensel bir spor dalı haline gelmiştir. Müsabakaları yöneten hakemin verdiği kararlar bir karşılaşmanın sonucunu direkt etkilediği için futbol ve basketbolda hakem kararları büyük önem arz etmektedir. Çalışmamızda, futbol ve basketbol hakemlerinin karar verme stillerinin branş, yaş ve hakemlik yılı değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu; Elazığ'da il hakemi olarak görev yapan 89 futbol ve 51 basketbol hakemi olmak üzere toplam 140 hakem oluşturmaktadır. Araştırmada demografik bilgiler ile Karar Verme Stilleri; Mann ve Ark. (1998), tarafından geliştirilen "Melbourne Karar Verme Ölçeği" elde edilmiştir. Elde edilen verilerin normallik testi yapılmış bunun sonucunda normal dağılım gösteren verilerde parametrik testler kullanılmıştır. İkili grupların analizinde Independent Samples t testi, çoklu grupların analizinde ise One Way Anova testi uygulanmıştır. Veriler SPSS 22.0 istatistik paket programı ile değerlendirilmiş ve anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır. Elde edilen bulgularda hakemlerin branş ve yaş değişkeni ile karar verme stilleri alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Değişkeni ile karar verme stilleri karşılaştırıldığı zaman istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı ($p > 0,05$) hakemlik yılı ile karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0,05$).

Sonuç olarak; Futbol ve basketbol hakemlerinin branş ve yaş değişkenine bağlı olarak karar verme stillerinin anlamlı bir farklılaşma göstermediği, daha az tecrübeye sahip hakemlerin, karar verme

* Dr., Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, El-mek: abdurrahmankirtepe@gmail.com

** Dr., Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, El-mek: turan.cetinkaya@windowslive.com

aşamasında tecrübeli hakemlere göre karar verme sorumluluğundan daha kaçınan ($p < 0,02$) ve panik davranma ($p < 0,03$) eğiliminde oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: futbol, basketbol, hakem, karar verme

EXAMINATION OF DECISION MAKING STYLES OF REFEREES IN DIFFERENT BRANCHES IN TERMS OF SOME VARIABLES

ABSTRACT

Today, football and basketball, which are two different branches that drag the masses after them, have become a universal sport. The decisions of the referee governing the competitions directly affect the outcome of a match, and the decisions of the referee in football and basketball are of great importance. In this study, it was aimed to examine the decision-making styles of football and basketball referees in terms of branch, age and age. The sample group consists of 140 referees, 89 football and 51 basketball referees serving as provincial referee in Elazığ. In the study, demographics and Decision Making Styles are obtained by "Melbourne Decision Making Scale" which was developed Mann et al. (1998). The obtained data were tested for normality and as a result parametric tests were used for normal distribution data. The Independent Samples t test was used for analysis of the binary groups and the One Way Anova test was used for the analysis of multiple groups. Data were evaluated with SPSS 22.0 statistical package program and the level of significance was taken as $p < 0.05$. In the obtained data, there is no significance difference between referee's branch and age and decision style sub-dimensions ($p > 0.05$). A statistically significant difference has been seen between referee year and decision-making styles ($p < 0.05$).

As a result, football and basketball referees did not differ significantly in their decision styles depending on the branch and age variables, and less experienced referees tend to avoid the responsibility of decision making compared to experienced referees during the decision making process ($p < 0.05$) and panic behavior ($p < 0.05$). Key words: football, basketball, referee, decision making

STRUCTURED ABSTRACT

The decision-making style is important in the sports environment as well as in the daily lives of people. It is a known fact that appropriate and appropriate decisions in the sports environment, the positive impact of the competition on the game, the wrong decisions given in the same order, or the wrong decisions given as timing, affect the athlete negatively in the game, as well as affect the outcome of the game. In the game, the age and experience of the referees are important when looking at the many studies made in the decisions made by the referees. In the studies, it can be said that younger and less experienced referees are closer to the precarious decision-making styles in their decisions. Today, football and basketball matches are played both faster and more technical and

tactical. The more combative and speed of the match can cause the referee to make very sudden decisions. The referee's ability to gain more experience in each match directly affects his sensitivity to positions and the decisions he has made by staying within the rules of the game. The referee can be defined as the person who interprets and evaluates the positions as soon as possible, and then links what he sees to a conclusion without going beyond the rules. In such a short period of time, the number of matches they manage, as well as the experience they experienced, that is, the years of refereeing is of great importance. Although football and basketball have two different branches, the decisions made by the referees are the most important decisions that determine the outcome of the match. Nowadays, football and basketball, which is followed by masses, has become a universal sports dali. For this reason, decisions made by the judiciary directly affect the result of an encounter, so referee decisions in football and basketball are of great importance. In our work, it was aimed to examine decision making styles of football and basketball referees in terms of branch, age and arbitration year variables. The sample Group consists of 140 football and basketball referees serving as provincial referee in Elazığ. Demographic data and decision making styles in the research; Mann et al. (1998), developed by the "Melbourne decision making scale" was obtained. The Melbourne decision-making scale is divided into two parts. I. part: it aims to determine self-esteem in decision making. It consists of six articles and three articles are straight and three articles are scored in the opposite direction. The "correct" answer given to the points is given as 2 points, the "correct" answer is given as 1 point, and the "incorrect" answer is given as 0 points. The maximum Score from the scale is 12. High scores indicate high self-esteem in decision making. II. The section consists of 22 articles and measures the decision-making styles. There are four sub-factors. These:

Careful decision-making style: the individual should carefully seek the necessary information before making a decision and make a choice after carefully evaluating alternatives.

Avoidative decision-making style: an individual avoids decision-making, tends to leave decisions to others, and thus attempts to avoid decision-making by transferring responsibility to a head muscle.

Delayed decision-making style: the individual's decision is constantly postponed, delayed, and in exile without a valid reason.

Panic Decision Making Style: When an individual is confronted with a decision situation, he feels himself under the pressure of time and shows hasty behaviors to reach quick solutions.

The obtained data were tested for normality and as a result parametric tests were used for normal distribution data. The Independent Samples t test was used for analysis of the binary groups and the One Way Anova test was used for the analysis of multiple groups. The Tukey test was applied to determine the groups that differed. Data were evaluated with SPSS 22.0 statistical package program and the level of significance was taken as $p < 0.05$. When the results of the results were compared with the decision-making styles of the referees, there was no statistically significant difference between them and the age variable and the decision-making styles were the same. When the comparison between

the branch and age variable and the sub-dimensions of the scale is considered, the mean scores of the sub-dimensions of self-esteem, careful decision making, avoidance decision making, postponement decision and panic decision making styles did not differ significantly. Although there is a statistically significant difference between the age variables and the decision-making styles of the referees in many studies, no such conclusion was found in our study. This is thought to be due to the fact that the classifications of the referees in the research group may be different. In many studies, it was determined that there was a significant difference between the decision-making styles and the decision-making tendencies as the decision-making age increased. In this respect, research has yielded the same results as our work. When the Tukey test results for groups with differentiation were taken into consideration, it was observed that the scale had an average of 1-3 years (15,06) 4-6 years (14,68) 7 years (13,65) and the scale had an average of 1-3 years (12,46) 4-6 years (12,26) 7 years and above (11,26). It was determined that the statistically significant difference was due to the referees who served between 1-3 years. As a result, football and basketball referees did not differ significantly in their decision styles depending on the branch and age variables, and less experienced referees tend to avoid the responsibility of decision making compared to experienced referees during the decision making process ($p < 0.05$) and panic behavior ($p < 0.05$).

Keywords: football, basketball, referee, decision making

GİRİŞ

Karar, bir amaca ulaşmak için en kısa sürede eldeki imkânlarla göre en mümkün olanı vermek bir anlamda tercih etmektir, seçmektir. Seçmek birini diğerine üstün tutmaktır. Esas anlamıyla seçmek, iradeyi kullanmak demektir. Bu yanıyla seçmek, sadece insana özgü bir niteliktir. Çünkü seçim yapabilmek için, seçmemek, vazgeçmek, itiraz etmek gibi yeteneklere sahip olmak gerekir (İslamoğlu, 2007).

Karar, bir amaca ulaşmak için en kısa sürede eldeki imkânlarla göre en mümkün olanı Her karar verme davranışı özünde mutluluğa ve başarıya ulaşma arzusunu barındırır. Bu davranış sonucunda kişi ya mutluluğa ulaşır ya da hayal kırıklığına uğrar. Uygun ve doğru kararlar bireyin yaşamında olumlu değişim ve gelişmelere sebep olurken; yanlış kararlar, bireyin yaşamını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bugün yaşananlar, geçmişte alınan kararların bir sonucudur. Kısacası karar verme, amaçlara ulaşmak için veya içinde bulunulan problemin çözüme kavuşması için alternatifler arasındaki en iyi seçeneğin tercih edilmesidir (Üngüren, 2011).

Durna(1997) ya göre hakem: müsabakalarda kazanılan sayıları tespit etmek, kuralları uygulamak ve uygulatmak, kurallara uymayanları cezalandırmakla görevlendirilmiş kişidir.

Spor müsabakalarının resmi kurallar çerçevesinde ve objektif kararlar doğrultusunda sonuçlandırılması hiç şüphe yok ki, müsabakanın her açıdan doğru olarak yönetilmesinden sorumlu hakemler ile doğrudan ilgilidir. Bu anlamda görevi karşılamayı mevcut kurallar çerçevesinde, vereceği doğru, anlık ve etkili kararlarla yönetecek hakemler, bireylerin veya takımların başarıya ulaşmasında en önemli belirleyicilerden birisi olarak kabul edilebilir. Bu durum spor alanı hakemi için, kararını olabilecek en hızlı biçimde veren, haklıyı ve haksızı saniyesinde ayıran, en kısa sürede gördüklerini yorumlayabilen, kurallara bağlı kalarak sonuçlandıran, en önemlisi de dönüşü olmayan kararları veren uzmanlar olarak ifade edilmektedir. Başka bir ifadeyle hakem, müsabakalarda

kazanılan sayıları belirlemek, belirlenmiş kurallar çerçevesinde hareket etmek uygulamak ve uygulatmak, kural ihlali yapanları cezalandırmakla görevlendirilen kimseler olarak belirtilmiştir. Ayrıca, spor organizasyon sorumlularının seçtiği ve öncesinde belirlenen kurallar dahilinde müsabakaları yöneten, takımların veya oyuncuların aldığı puanı, galibiyeti, mağlubiyeti, cezaları veya cezayı belirleyen kişiler olarak tanımlanmaktadır. (Durna ,1997,Yetim, 2010).

Futbol hakemliği; kısa zaman içinde karar verme yetisini barındıran meslek gruplarından biri olarak tanımlanmaktadır. Hakemler futbol oyun kuralları ile uygulamalarında özel bilgi yetisine sahip bireylerdir. Müsabakayı yöneten ve kesin karara sahip ve kendi kararıyla değiştirme yetkisine kural hatalarının olup olmadığını yada müsabakanın tekrar başlamadan önce yardımcıları gerekli hatayla uyarı kararlarının değişmediği durumlarda imkanı değildir. Bu durum futbol hakeminin sahada ki otoritesini sağlamaktadır, verilen hatalı kararlara sebebiyet verir (Ekblom,1994).

Hakemlerin vermiş olduğu doğru ya da yanlış bir kararın sonuçları direk etkileyeceği bilinmektedir. Bunun yanında, basketbol müsabakalarının genel özellikleri göz önüne alındığında; sıçramalar (ribaunt almak, blok yapmak ve şut atmak için), yön değiştirmeli koşular, sprintler, topla yapılan hareketler gibi yüksek şiddetli aktivite periyotlarının arasında yürümeler, durmalar gibi düşük şiddetli hareketlerin bulunduğu yaklaşık 450 m2 alanda oynanan aerobik tabanlı anaerobik bir spor olması, hızlı ve etkili karar verme becerisini gerektirmektedir(Delextrat,2009,Alemdaroğlu ,2011) .

Yapılan çalışmalarda Hakemlerin yaş değişkeni ile karar verme alt boyutları arasındaki sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya kapsamındaki hakemlerin yaş durumları ile karar verme alt boyutlarında arasında herhangi bir farklılık olmadığı istatistiksel olarak görülmüştür. (Yalçın İ, ve ark.2016)

Kırgil (2015) tarafından beden eğitimi öğretmenleri ve farklı branş öğretmenlerinin karar verme düzeyleri üzerine yaptığı bir çalışmada, görev yılı ile karar verme alt boyutları arasından istatistiksel olarak bir anlamlı sonuç bulunamamıştır.

Bu bilgiler ışığında, çalışmamız futbol ve basketbol il hakemlerinin karar verme stillerinin branş, yaş ve hakemlik yılı değişkenleri açısından incelenmesini amaçlamıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmamızda, Elazığ ilinde görev yapan il hakemlerinin karar verme stillerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla, “Anket Survey” yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini; Elazığ’da il hakemi olarak görev yapan futbol ve basketbol hakemleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; 2017-2018 sezonunda görev yapan 89 futbol ve 51 basketbol hakemi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmamızda il futbol ve basketbol hakemleri bağımsız değişkeni ile ilgili bilgi toplamak amacıyla hakemlere uygulanan “Kişisel Bilgi Formu”nun yanı sıra “Melbourne Karar Verme Ölçeği” kullanılarak anket oluşturulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu futbol ve basketbol hakemlerinin demografik bilgilerine “branş,yaş ve hakemlik yılı” öğrenebilmek amacıyla araştırmacı tarafından form hazırlanmıştır.

Melbourne Karar Verme Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirliliği

Orijinali Mann ve Diğ. (1998), tarafından geliştirilmiş olan Melbourne Karar Verme Ölçeğini, (Melbourne Decision Making Questionary) Deniz (2004) ise ölçeği Türkçeye uyarlamış geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır .

Melbourne Karar Verme Ölçeği iki kısma ayrılmaktadır. I. kısım: Karar vermede özsaygıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlamaktadır. Altı maddeden oluşmakta ve üç maddesi düz, üç maddesi ters yönde puanlanmaktadır. Puanlama maddelere verilen “Doğru” yanıtı 2 puan, “Bazen Doğru” yanıtı 1 puan, “Doğru Değil” yanıtı 0 puan şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 12’dir. Yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunun göstergesidir. II. Kısım ise 22 maddeden oluşmakta ve karar verme stillerini ölçmektedir. Dört alt faktörü bulunmaktadır. Bunlar:

Dikkatli Karar Verme Stili: Bireyin karar vermeden önce özenle gerekli bilgiyi araması ve alternatifleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçim yapma durumudur. Bu faktör altı madde (2, 4, 6, 8, 12, 16) ile ifade edilmiştir.

Kaçınan Karar Verme Stili: Bireyin karar vermekten kaçınması, kararları başkalarına bırakma eğiliminde olması ve böylece sorumluluğu bir baş kasına devrederek karar vermekten kurtulmaya çalışma durumudur. Bu faktör altı madde (3, 9, 11, 14, 17, 19) ile belirtilmiştir.

Erteleyici Karar Verme Stili: Bireyin kararı geçerli bir neden olmaksızın sürekli erteleme, geciktirme ve sürüncemede bırakma durumudur. Bu faktör, beş madde (5, 7, 10, 18, 21) ile ifade edilmiştir.

Panik Karar Verme Stili: Bireyin bir karar durumu ile karşı karşıya kaldığında, kendini zaman baskısı altında hissederek aceleci davranışlar sergileyip çabuk çözümlere ulaşma çabası durumudur. Bu faktör, beş madde (1, 13, 15, 20, 22) ile ifade edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket program kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak aritmetik ortalama, standart sapmadan faydalanılmıştır. Elde edilen verilerin normallik testi yapılmış bunun sonucunda normal dağılım gösteren verilerde parametrik testler kullanılmıştır. İkili grupların analizinde Independent Samples t testi, çoklu grupların analizinde ise One Way Anova testi uygulanmış olup anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1: Katılımcıların branş değişkenine göre istatistiksel verilerin dağılımı

	Branş	N	Ortalama	f	p
Karar vermede öz saygı	futbol	89	8,8989	0,171	0,99
	basketbol	51	8,9020		
Dikkatli	futbol	89	9,3483	6,366	0,44
	basketbol	51	9,7059		
Kaçınan	futbol	89	14,6629	0,154	0,47
	basketbol	51	14,3333		
Erteleyici	futbol	89	11,6629	0,227	0,36
	basketbol	51	11,3137		
Panik	futbol	89	12,0112	0,004	0,98
	basketbol	51	12,0196		

Hakemlerin branş değişkeni ile karar verme stilleri istatistiksel olarak karşılaştırıldığı zaman aralarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. ($p>0,05$)

Tablo 2: Katılımcıların yaş değişkenine göre istatistiksel verilerin dağılımı

	Yaş	N	ortalama	f	p
Karar vermede özsaygı	18-21	31	9,3226	1,639	0,18
	22-25	44	8,7727		
	26-29	30	9,0333		
	30veustu	35	8,5714		
Dikkatli	18-21	31	9,0968	1,995	0,11
	22-25	44	10,2727		
	26-29	30	9,1000		
	30veustu	35	9,1429		
Kaçınan	18-21	31	14,6452	1,674	0,17
	22-25	44	14,8409		
	26-29	30	14,9667		
	30veustu	35	13,7143		
Erteleyici	18-21	31	11,6774	1,550	0,20
	22-25	44	11,6591		
	26-29	30	11,9667		
	30veustu	35	10,8857		
Panik	18-21	31	11,6129	2,398	0,71
	22-25	44	12,3864		
	26-29	30	12,7667		
	30veustu	35	11,2571		
	Toplam	140			

Hakemlerin yaş değişkeni ile karar verme stilleri alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. ($p>0,05$)

Tablo 3: Katılımcıların hakemlik yılına göre istatistiksel verilerin dağılımı

	Hakemlik yılı	N	ortalama	f	p
Karar vermede özsaygı	1-3 yıl	65	9,0769	1,085	0,34
	4-6yıl	43	8,6512		
	7yılveustu	32	8,8750		
			8,9000		
Dikkatli	1-3 yıl	65	9,3692	0,131	0,87
	4-6yıl	43	9,5116		
	7yılveustu	32	9,6563		
			9,4786		
Kaçınan	1-3 yıl	65	15,0615	4,018	0,02
	4-6yıl	43	14,6812		
	7yılveustu	32	13,6575		
			14,5429		
Erteleyici	1-3 yıl	65	11,7538	2,309	0,10
	4-6yıl	43	10,9535		
	7yılveustu	32	11,8750		
			11,5357		
Panik	1-3 yıl	65	12,4638	3,398	0,03
	4-6yıl	43	12,2628		
	7yılveustu	32	11,1688		
			12,0143		
	Toplam	140			

Hakemlerin görev yaptıkları yıl ile karar verme stilleri kaçınan ve panik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.($p<0,05$)

Tablo 4:Farklılaşmanın olduğu gruplara yönelik tukey test sonuçları

	Yıl	N	X	Ss	F	p
kaçınan	1-3yıl *	65	15,06	2,87	4,01	0,02
	4-6 yıl	43	14,68	2,41		
	7 yıl ve üstü	32	13,65	2,38		
panik	1-3 yıl *	65	12,46	2,75	3,39	0,03
	4-6 yıl	43	12,26	2,58		
	7 yıl ve üstü	32	11,16	2,16		

Hakemlerin görev yaptıkları süreye bakıldığında zaman 1-3 yıl arası görev yapan hakemlerin 4-6 ve 7 yıl üzeri görev yapan hakemlere göre ölçeğin kaçınan ve panik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu ($p<0,05$) ve bu farklılaşmanın 1-3 yıl arası görev yapan hakemlerden kaynaklandığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor, farklı kültürdeki toplumları bir araya getiren ,sevgi ve saygı çerçevesinde ilişkilerin devamını sağlayan önemli bir işlev üstlenmektedir. Spor branşları arasında yerini her geçen gün büyüten futbol ve basketbol ise toplumların ilgisini çekmeye devam etmektedir. Kitleleri peşinden sürükleyen futbol ve basketbol evrensel bir spor dalı haline gelmiştir. Bu nedenle hakemin verdiği kararlar bir karşılaşmanın sonucunu direkt etkilediği için bu kararlar futbol ve basketbolda büyük önem arz etmektedir.

Bu bölümde, araştırma örneklemini oluşturan futbol ve basketbol hakemlerinin karar verme stillerinin farklı değişkenler açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığı ile ilgili bulgular yer almış ,tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında zaman futbol ve basketbol hakemlerinin branş değişkeni ile karar verme stilleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı her iki branşa görev yapan hakemlerin ortalama puan değerlerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür ($p>0,05$, tablo 1).

Hakemlerin yaşları ile karar verme stilleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık istatistiksel açıdan görülmemiştir($p>0,05$,tablo 2). Yapılan farklı bir çalışmada Uzunoğlu (2008) de yapmış olduğu çalışmada 18 -25 yaş hakemlerin kaçınan puanlarının, 26-30 yaş ve 36-40 yaş hakemlerin kaçınan puanlarından daha yüksek olduğu bulmuştur . Aksu (2016) da yapmış olduğu çalışmada yaş düştükçe panik karar verme stiline arttığını belirtmiştir . Uzunoğlu ve ark.(2009)'nın yapmış oldukları çalışmada oyun açısından kritik bir noktada olan hakemlerle bakıldığında genç hakemlerin kaçınan karar verme stiline kullandıkları belirlenmiştir. Demirbaş (1992) da yapmış olduğu çalışmada, yaş ilerledikçe karar verme yeteneğinde artış olduğunu ve kararların daha bağlayıcı olduğunu belirtmiştir.

Çalışmalardan elde edilen sonuçlar ile araştırmamızdan çıkan sonuçların araştırmamızla farklı doğrultuda olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalarda hakemlerin farklı klasmanda görev yapmış olmalarından dolayı araştırmamızla aynı paralellikte sonuç vermediği düşünülmektedir.

Hakemlerin görev yaptıkları yıl değişkeni ile karar verme stilleri kaçınan ve panik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.($p<0,05$,tablo

3)1-3 yıl arası görev yapan hakemlerin 4-6 ve 7 yıl ve üzeri görev yapan hakemlere göre daha fazla kaçınan ve panik ($p<0,05$) oldukları görülmüştür. Yalçın (2016) da yaptığı çalışmada hakemlik yılı arttıkça dikkatli karar verme düzeyinde düzenli bir artış olduğu gözlenmiştir. Çalışmalar araştırmamızla aynı yönde sonuçlar vermiştir.

Sonuç olarak; Futbol ve basketbol hakemlerinin branş ve yaş değişkenine bağlı olarak karar verme stillerinin anlamlı bir farklılaşma göstermediği, daha az tecrübeye sahip hakemlerin, karar verme aşamasında tecrübeli hakemlere göre karar verme sorumluluğundan daha kaçınan ($p<0,05$) ve panik davranma ($p<0,05$) eğiliminde oldukları görülmüştür.

Tecrübesi az olan hakemlerin daha fazla karşılaşma yönetmelerinin verecekleri kararlarda daha az kaçınan ve panik davranış sergilemelerinde etkili olacağı ve bu kararların müsabakaların sonucunda daha az tartışılır hale getireceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksu A, (2016) Farklı Klasmanlardaki Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stilleri ve Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi Elazığ
- Alemdaroğlu, B.U. (2011). Basketbolda Farklı Oyuncu Sayılarıyla Oynanan Yarı Saha ve Tam Saha Oyunlarına Verilen Fizyolojik Cevapların Karşılaştırılması. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Delextrat, A., Cohen, D. (2009) Strength, power, speed, and agility of women basketball players according to playing position. Journal of Strength and Conditioning Research. 23(7): 1974–1981.
- Demirbaş H (1992) Suçlu ve Suçlu Olmayan Ergenlerin Karar Verme Davranışlarının Karşılaştırılması, Yüksek lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Durna E (1997) Türkiye’de Futbol ve Hakem, Yıldızlar Matbaacılık, İstanbul.
- Eklblom B. Handbook of Sports Science and Football. Blackwell Scientific Publication, Oxford, 1994.
- İslamoğlu, M. (2007). Ne yapmalı Düşün Yayıncılık, (6. Baskı), s:22 İstanbul
- Kırgıl, F. (2015). Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Farklı Branş Öğretmenlerinin Karar Verme ve Atılabilirlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ,
- Mann L, Radford M, Burnett P. et al. Cross-Cultural Differences in Self-Reported Decision-Making Style and Confidence, International Journal of Psychology, 1998 ve Deniz ME. Investigation of the Relation Between Decision Making Self-Esteem, Decision Making Style And Problem Solving Skills of University Students. Eurasian Journal of Educational Research 2004; 15: 23-35.
- Uzunoğlu ÖF. Türk Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stillerinin Klasmanlarına Ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008.
- Uzunoğlu, Ö. U., Şahin, M. & Fişekçioğlu, İ. B. (2009). Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 11 (1), 32-36.

-
- Üngüren, E. (2011). Psikobiyolojik Kişilik Kuramı Ekseninde Yöneticilerin Kişilik Özellikleri, Karar Verme Stilleri ve Örgütsel Sonuçlara Yansımaları. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otelcilik Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Antalya
- Yalçın İ, Soyer F, Ramazanoğlu F, Aksu A,(2016) Futbol hakemlerinin karar verme ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi,Journal of Human Sciences, Volume: 13 Issue: 3
- Yetim, A., Cengiz, R., (2010), İletişim ve Spor, Berikan Yayınevi. Ankara.